

ne glede na to, kateri stranki se prištevajo, vse, ki ljubijo svojo domovino in republiko. — Socijalistom izvolitev konservativnega republikanca Faurea ni povšeči, radi bi bili imeli za predsednika radikaleca Brissona, s katerim so tudi prav trdno računali, da bodo prodrli. Konservativci nečejo namreč nič vedeti o socijalnih reformah, dočim so radikaleci vneti za te. Socijalistom pa Faure že tudi zaradi tega ni po volji, ker je bogat veletičec in ga torej ti že kot tacega smatrajo za nasprotnika socijalistiških teženj. — Odpoved bivšega predsednika Casimir Periera ni prišla nepričakovano. Perier je namreč že dlje časa mislil na odstop. Vsak kakoršen koli pojav proti vladi v zbornici in izven nje pretresel ga je preobčutno in vsako tako nasprotsvo smatral je kot demonstracijo proti sebi. Ko je pa zbornica sklenila tožiti Raynala zaradi činov, storjenih v času, ko je bil Perier državni tajnik, odločil se je za odstop. Splošno se sodi, da je Perierov odstop zmaga socijalistov; teh se je namreč bal. V vsem pa se je pokazalo, da Perier ni imel one eneržije in jeklene volje, kakor jo mora imeti predsednik francoske republike. Časopisje obsoja Periera, češ zakaj je prevzel mesto predsednika, ako ni resno mislil na opravljanje tega važnega posla.

Obrtnija.

Električna razsvetljava v Ljubljani.

(Dalje.)

Je-li ta nastavek v dohodkih utemeljen? Če hočemo odgovarjati na to vprašanje, moramo primerjati svojstva električne luči s svojstvi drugih lučij, v prvi vrsti plinove in tudi cene posameznih lučij. Katere prednosti pa ima ceteri s paribus električna razsvetljava pred vsako drugo, znano je občinskemu svetu in mi treba obširno razkladati. Električna obločna luč je najjačja, kar jih imamo, poleg tega očem prijetna, ne daje posebne toplote in kar je posebno važno, ne kvari zraka. Za razkošno razsvetljava velicnih dvoran in prostorov je najpripravnejša. Žarnice nimajo tiste svetlobe, kakor obločne svetilnice, a dajejo rudečkasto, očesu zelo prijajočo svetlobo, pri kateri moremo razločevati razne barve, kakor po dnevu. Pri plinovi in petrolejski razsvetljavi pa tega ni mogoče, kakor je znano.

Žarnica ne daje nobene vročine, ne kvari zraka in moremo jo brez skrbi obesiti, kamor nam je drago, česar z nobeno drugo lučjo storiti ne moremo. Iz zdravstvenih, varnostnih in lepotnih ozirov je električna luč za razsvetljevanje stanovanj najprikladnejša, ravno tako pa tudi za razsvetljevanje javnih lokalov. Komu ni znano, kaka soparica postane v lokalih, v katerem je plinova luč. Te razne ugodnosti so vzrok, da se električna razsvetljava zadnji čas povsod širi in izpodriva plinovo.

Tehnika električnega razsvetljevanja je še mlada ali razvija se nečuvno hitro. Pred desetimi leti je še marsikdo dvomil, da bi električne naprave povsem zanesljivo delovati mogle, dandanašnji o tem nikdo ne dvomi več, kajti imamo na tisoče večjih in manjših naprav, ki vse delujejo varno in zanesljivo.

Izkušnja uči, da se električna razsvetljava povsod

ogromno hitro razširja in je zatorej treba centrale leto za letom povekšati. Da izmed mnogih slučajev navedem samo jednega, bilo je elektrovodni mreži „mejnarodne električne družbe“ na Dunaju priklopljenih dne 1. maja 1894. leta 71.261 žarnic po 16 normalnih sveč in dne 1. novembra leta 1895. pa že 88.307 tacih žarnic, pri čemer se vsakokrat uvrste še obločne svetilnice in motorji.

Sodeč po tem, kar se godi drugod, smemo pričakovati, da si bode električna razsvetljava tudi v Ljubljani pridobivala vedno več tal, da se bode širila, če tudi ne tako zelo hitro, kakor drugod, pa vendar primerno naglo, da le cene ne bodo previsoke.

Pri električnih napravah imajo glede na plačilo za razsvetljava dvojno navado; ali se določi za vsako svetilnico za vse leto neki pavšalni znesek, ali se pa konzumentu postavi elektroštevec in se mu odmeri plačilo po množini električne eneržije, merjene po hektovaturah. (Vat imenuje se produkt iz števila, koliko elektrike je šlo v jedni sekundi skozi prerez elektrovoda, in iz števila, ki pove tokovo napetost. Hektovat = 100 vatov.)

Pavšalni zneski se plačujejo v Tridentu, in sicer za vsako normalno svečo na leto 66 kr., torej za žarnico na leto tolikrat 66 kr., kolikor normalnih sveč znaša njena svetljivost. Drugod se največ računji po hektovaturah. Pavšalirajo navadno le tiste svetilnice, katerim se da čas razsvetljenja vsaj približno določiti. Odsek ima v svojem računu hektovaturu, a s tem pa nikakor noče trditi, da bi se v Ljubljani za nekatere svetilnice ne smeli določiti pavšalni zneski. Za hektovaturu je odsek postavil 3.5 kr. v račun. Po tem nastavku bi stala jedna ura svetljenja

z žarnico 16 normalnih sveč	malone 2	kr.
„ „ 12 „ „ „	1.5	„
„ „ 10 „ „ „	1.3	„
„ „ 5 „ „ „	0.6	„

Drugod računajo za hektovaturu več kakor 3.5 odstotkov, in sicer računajo na Dunaju 4.5, v Inomostu 4, v Pešti 5, v Gradcu 4 kr., a dajejo navadno večjim konzumentom popusta. V Inomostu mora poleg tega vsak konzument plačati za žarnico 1 gld pristojbine. Popusti znašajo sploh od 3 do 30 odstotkov. 30 odstotkov popusta se dovoljuje onim konzumentom, ki imajo nad 2500 do 3000 gld. svetljenja na leto. Tem konzumentom pride hektovatura na 3.2 kr. (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Nepoštena konkurenca. Trgovec Rudolf Scheitler v Berlinu je minolo jesen priredil nekako razprodajo svojih stvari po dražbi. Pred prodajalnico je stal neki mož, ki je imel na glavi kapo sodnijskega izvršitelja in je vabil ljudi v prodajalnico, kjer se zlate in srebrne stvari po ceni prodajajo. Notri so kupci dražili blago. Nekdo se je navidezno udeleževal dražbe, da je blago dražil. Tudi dva uradnika sta prišla. Trgovec je ponudil zlato uro na prodaj. Pri tem je nekdo vprašal, če je ura res zlata, kar mu je potrdil prodajalec. Uradnika sta tako na dražbi kupila dve uri, jedno za 45 mark, drugo za 60 mark. Stvar se je jima pa sumna zdela. Šla sta k

nekemu zlatarju, ki je jima povedal, da uri nista zlati, temveč iz tamboka in sta vredni le po 15 mark. Šla sta nazaj in po posredovanji policije dobila denar nazaj. S tem pa ni bila stvar končana. Prišlo je pred sodišče, ki je sleparja obsodilo v 2 mesečni zapor. Sodišče je v svoji razsodbi izjavilo, da je dotični trgovec občno nevaren slepar.

Kmetijstvo.

Nov propis glede olajšave prejemanja soli za živino in o napravi dopuščenih skladišč za živinsko sol.

(Konec.)

Dosedanja določba, po kateri morejo poljedelci ene občine v razmeri z njihovo tačasno živino nanje pripadajočo množino živinske soli le skupaj in na jedenkrat po predstojniku dotične občine prejeti, pa ostane glede vseh občin, ki se v prihodnje ne pridele morebiti kakemu „skladišču za živinsko sol“, tudi nadalje v veljavi. Ta določba se ni mogla opustiti, ker je za posameznega kmetovalca na leto povprek odpadajoča množina živinske soli po znižani ceni tako malenkostna, da bi bila za kmetovalca mnogo predraga, če bi jo hotel posamezno prijeti iz c. kr. solnih zalog, ki so večinoma zelo oddaljene in se razun tega tudi že iz opravičnih ozirov ne morejo pečati s prodajo tako malenkostnih količin, kajti le za one tovore živinske soli, ki zavzemajo cel vagon, ali vsaj pol vagona, to je 100 oziroma 50 meterskih stotov, so dovolile uprave avstrijskih železnic znatno znižano vozno ceno. Da se tedaj ta tarifna ugodnost kolikor možno izkoristi in prejemni stroški soli za živino kar najbolj omejijo, je neobhodno potrebno, da se živinska sol prejema za celo leto na enkrat in vsaj po občinah, mnogokrat pa, če celo na vso občino odpade manj, kot 100, oziroma 50 meterskih stotov na leto, tudi od več občin skupaj, to je „kumulativno“, po predpisih v § 8., odstavek 2, naredbe finančnega ministerstva z dne 20. dec. 1893. I. (drž. zak. št. 176, ukaznik št. 57), iz c. kr. zalog za sol. Poleg težkoč, ki se protivijo marsikje zedinjenju več občin na tako skupno prejemanje živinske soli, se ne da tajiti, da mora biti za mnoge kmetovalce težavno živinsko sol na enkrat za celo leto naročiti in zanjo odpadajočo kupno ceno naprej pripraviti in položiti.

Da se pride tej neprilichnosti po možnosti v okom, je finančno ministerstvo, ker za upravo solnega monopola veljavna načela ustanovitve državnih prodajalnic živinske soli poleg vže obstoječih c. kr. zalog soli ne dopuščajo, v prvem oddelku nove naredbe dovolilo, da smejo samoupravne in poljedelsko gospodarske skupščine napraviti pod v onem oddelku navedenimi pogoji „skladišča za živinsko sol.“ Potem ni nikake ovire, da one iz med navedenih skupščin, katerim finančno ministerstvo napravo skladišč za živinsko sol dovoli, vzdržujoč svojo odgovornost in jamstvo nasproti finančni upravi za izpolnjevanje predpisanih pogojev ustanovitev in oskrbovanje, oziroma

vodstvo dotičnih skladišč za živinsko sol (morebiti ponudbenim potom) prepuste drugim osobam, zlasti tudi trgovcem, kateri bi bili za to pač najbolj sposobni in bi tudi gotovo radi bili pripravljene, žrtvovati za ustanovitev in opravljanje skladišča živinske soli potrebna denarna sredstva, vže zaradi tega, ker bi s tem razširili krog svojih naročnikov. Ustanovitev skladišča živinske soli bode kmetovalcem njemu prideljenih občin v tem oziru na korist, da si bodo živinsko sol v oni zalogi do vsakemu posameznemu na leto odmerjene množine mogli oskrbeti, oziroma nakupiti o vsakem času o poljubnih delnih količinah, kakor druge gospodarske potrebščine. Tudi je pričakovati, da se bode živinska sol v zalogah oddajala kmetovalcem po kolikor mogoče nizkih cenah, ker zaloge taisto lahko prejemajo z najnižimi prevoznimi stroški in ker bodo skupščine, kojim se je vstanovitev skladišča dovolila, gotovo zavzemale gospodarskemu prospehu popolnoma ustrezajoče stališče. Z ozirom na vse te z ustanovitvijo takošnih skladišč za živinsko sol združene udobnosti in olajšave glede dobave živinske soli po znižani ceni, se mora le željo izreči, da bi se poklicane samoupravne posebno pa poljedelskogospodarske skupine v korist živino posedujočih kmetovalcev, in v prospeh domače živinoreje za njim izročeno vravnavo c. kr. dopuščenih skladišč živinske soli v celi deželi na vso moč potrudile in v vsakem sodnem okraji najmanj eno tako skladišče ustanovile, pri čemer jih bodo pristojna finančna oblastva najkrepkejšje podpirala.

Kmetijske raznoterosti.

Šota — sredstvo za dolgo ohranitev sadja. Važno je, če moremo sadje nepokvarjeno ohraniti čez zimo, do pozne spomladi. To se dozda ni lahko moglo, ker se ni poznalo sredstva, s katerim bi se to dalo doseči. Sedaj se pa poroča, da je neki Francoz imenom Rossignol iznašel, da je šota posebno dobro sredstvo za ohranitev sadja. V sod, zaboje, ali kako drugo enako posodo dene se najprve plast stolčene in dobro presejane šote, na to se položi plast sadja, na sadje zopet plast šote, na šoto zopet sadje itd. tako, da je vrhna plast šota. Tako je Rossignol poskusil prvič jeseni l. 1893.; pustil je zaboje do oktobra minolega leta v nezakurjeni shrambi stati, tako, da je bilo sadje izpostavljeno tudi največjemu mrazu januarija meseca minolega leta. Ko je pred kratkim odprl zaboje, videlo se je, da sadje ni ničesar zgubilo na vnanjosti in vrednosti, bilo je popolnoma ohranjeno in tudi mraz mu ni nič škodoval.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

V.

(Dalje.)

Zgodovina železničnih tarifov, bodi si že za ljudi ali blago, ima mnogo zanimivosti, posebno kar se tiče